

Què és el domini públic?

El **domini públic** és la situació en què queden les obres quan acaba el termini dels drets d'explotació. Una obra que es troba al domini públic pot ser explotada lliurement, però respectant-ne l'autoria i la integritat.

Actualment a Europa el termini de protecció dels drets d'explotació té una durada de tota la vida de l'autor/a i setanta anys més. L'1 de gener següent a la data de finalització d'aquesta protecció, les obres passen al domini públic. Cal tenir en compte que aquest termini pot variar en els casos anteriors a l'harmonització europea. Aquest és el cas d'Espanya, on tots els autors europeus morts abans del 7 de desembre de 1987 tenen uns drets d'explotació sobre les seves obres que duren tota la seva vida i vuitanta anys més.

Indicacions i registre

El fet de no indicar que l'autor/a d'una obra se'n reserva tots els drets no significa que realment això no sigui així. Els drets d'una obra són innats a la creació i, per tant, per defecte, l'obra es difon amb «tots els drets reservats».

En el cas que l'autor/a no vulgui reservar-se'n tots els drets ha d'indicar-ho expressament. Una manera recomanable de fer-ho és mitjançant una llicència com, per exemple, les de *Creative Commons*.

No cal registrar una obra al Registre de la Propietat Intel·lectual perquè se'n reconeguin els drets d'autoria, ja que l'actual llei indica clarament que «es considera autor, llevat que hi hagi una prova en contra, la persona que consta com a tal en l'obra, mitjançant el nom, la signatura o un signe que la identifiqui».

Tanmateix, sempre és recomanable indicar l'autor/a i el titular dels drets d'explotació de l'obra (que pot ser diferent en el cas que els drets hagin estat cedits). Per indicar la titularitat dels drets d'explotació s'ha de fer servir el signe de *copyright*: ©.

**oficina de
difusió del
coneixement**

**Edifici Biblioteca, planta baixa
Baldri Reixac, 2. 08028 Barcelona
934 035 377 / 934 039 098
odc@ub.edu
Horari: de dilluns a divendres,
de 9 a 16 h**

**Us ha estat útil?
Ajudeu-nos a millorar
bit.ly/2s05WCQ**

crai.ub.edu

© CRAI, curs 2018-19

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Propietat intel·lectual

CRAI

Centre de Recursos per a
l'Aprenentatge i la Investigació

Què és la propietat intel·lectual?

A l'Estat espanyol entenem per propietat intel·lectual els drets d'autoria i els drets connexos, tot i que l'Organització Mundial de la Propietat Intel·lectual (OMPI) també inclou com a **propietat intel·lectual** els drets vinculats a la propietat industrial (patents, marques, disseny industrial i denominacions d'origen). La principal diferència entre ambdues propietats és que per gaudir dels drets de propietat industrial cal fer un registre i, en canvi, per als de propietat intel·lectual, no.

Els **drets d'autoria** es defineixen com el conjunt de drets legítims d'una persona natural sobre la seva obra de naturalesa literària, artística o científica; les persones jurídiques també poden ser titulars dels drets en determinades circumstàncies, com els programes d'ordinador i les obres col·lectives. Els drets d'autoria es divideixen en drets morals i drets d'explotació. La legislació vigent estableix que l'autor/a pugui gaudir d'uns drets sobre la seva obra intel·lectual i la seva aportació a la cultura en general durant un temps limitat.

Els **drets connexos** o **afins** són els que s'atorguen a persones naturals o jurídiques que, malgrat que no són autors de l'obra, contribueixen a difondre-la. Els beneficiaris d'aquests drets són els artistes, els intèrprets, els productors i les emissores de radiodifusió, entre molts d'altres. Els beneficiaris d'alguns drets connexos també tenen drets morals i drets d'explotació, tot i que aquests darrers tenen, normalment, una durada inferior a la dels drets atorgats als autors.

Què protegeix la llei?

En l'àmbit espanyol, actualment és vigent el Text refós de la Llei de propietat intel·lectual (TRLPI).

Sí que protegeix:

- Les creacions originals literàries, artístiques o científiques expressades en qualsevol mitjà o suport, tangible o intangible, actualment conegut o que s'inventi en el futur. Aquestes creacions reben el nom d'*obres*.
- Les prestacions que es generen quan l'obra és difosa per una persona que gaudeix de drets connexos. Entre aquestes prestacions trobem les interpretacions, les produccions fonogràfiques, les bases de dades no originals o les meres fotografies, entre d'altres.

No protegeix:

- Les idees, els fets, la informació com a tal, les teories matemàtiques i els algorismes, així com les disposicions legals o reglamentàries, els actes, els acords, les deliberacions i els dictàmens dels organismes públics.

Què són els drets morals?

Són els drets d'autoria de contingut no patrimonial, irrenunciables i inalienables. Cada jurisdicció reconeix diferents drets morals i en alguns casos poden ser pràcticament inexistents com, per exemple, als EUA.

Els més comuns són els de **paternitat o reconeixement** (dret a ser identificat com a autor/a d'una obra) i el d'**integritat** (dret a oposar-se a qualsevol canvi en l'obra que la distorsioni o la mutili de manera que es perjudiqui l'honor o la reputació de l'autor/a). En la legislació espanyola, aquests dos drets no exhaureixen la seva vigència quan l'obra passa a formar part del domini públic. La resta caduquen a la mort de l'autor/a o al mateix temps que els drets d'explotació.

Què són els drets d'explotació?

L'autor/a té en exclusiva els drets d'explotació de la seva obra en qualsevol forma.

Els drets d'explotació d'una obra s'exhaureixen, en general, al cap de setanta anys de la mort de l'autor/a, tot i que cal tenir en compte que aquesta durada pot variar en funció de la jurisdicció que s'apliqui i els canvis legislatius ocorreguts en el passat.

Aquests drets comprenen la reproducció, la distribució, la comunicació pública i la transformació de l'obra, que no es podran realitzar sense la seva autorització, llevat dels casos previstos en la llei. Aquests casos reben el nom de *límits* i afecten determinades actuacions amb finalitats docents, de recerca, d'informació, etc. Cal tenir en compte que els límits tenen unes condicions determinades i en cap cas no atorguen una autorització lliure per explotar l'obra o per a la prestació.

Límits:

L'**excepció de citació** és el límit previst per la llei que permet la inclusió en una obra pròpia de fragments d'altres obres, o bé obres plàstiques o fotogràfiques aïllades, sempre que es tracti d'obres ja divulgades i que la inclusió es realitzi com a citació, o per fer-ne una anàlisi, un comentari o un judici crític. Aquesta utilització només es pot realitzar amb finalitat docent o d'investigació, justificant-ne la incorporació i indicant-hi la font i el nom de l'autor/a de l'obra utilitzada.

L'**excepció educativa** estableix la possibilitat que el professorat de l'educació reglada pugui utilitzar petits fragments d'altres obres, o bé obres plàstiques o fotogràfiques aïllades, per il·lustrar les seves activitats educatives a l'aula, de manera presencial i virtual. Cal tenir en compte que aquesta excepció està molt detallada i no és una excepció general que permeti reutilitzar una obra completa per a la docència.